75 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXV. Ч. 61. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 30-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1968 No. 61. VOL. LXXV.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

П'ятниця, 29 березня, 1968

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ, ЩО ЗСА В ПЕРШИХ ТРЬОХ місяцях ц.р. видадуть за кордон на 1.2 більйона дол. більше, як звідтам їх дістануть. В четвертій чверті минулого року ця країна видала була на 1.8 більйона дол. більше, ніж дістала долярів із закордонних країн. В Парижі спекулянти передбачають, що платничий дефіцит ЗСА в першій чверті ц.р. становитиме понад два більйони дол. В Парижі передбачають, що річний дефіцит в платничому бюджеті з закордоном дійде до 8-ох більйонів дол. В минулому році цей дефіцит виносив 3.6 більйона дол. Уряд старається збільшити податки та зменшити бюджет, що піднесло б вартість доляра.

ПАЛАТНА КОМІСІЯ В СПРАВІ ЕТИЧНОЇ поведінки почала переслухання в справі кодексу чести і запросила явитися всіх тих, які критикують членів Конгресу за не етичні дії. Запрошені були на переслухання представники всіх більших організацій, але з'явилися в Комісії тільки 10 осіб з-поза Конгресу. Комісія сподівається почути голоси преси на переслуханнях, бо преса найгостріше критикує Конгрес. Та на переслуханнях були тільки два представники преси. Конгресмен демократ з Індіяни Рей Медден сказав, що члени Конгресу, видко, не є такими великими злочинцями, за яких їх часто має преса, яка перебільшує деякі помилки окремих конгресменів.

ГРУПА КВЕБЕКСЬКИХ БІЗНЕСМЕНІВ і професіоналістів заснувала комітет, який має вести кампанію проти квебекських сепаратистів, які змагають відорвати франкомовну провінцію від решти Канади. „Канадійський Комітет," — так називається ця нова організація, — домагається єдности всіх 10-ох канадійських провінцій. Цей Комітет щойно видав книжку під заголовком „Вибір (Опшен) Канади", має бути відповіддю на книжку сепаратиста Левесқа під загол.: „Вибір Квебеку". Члени „Канадійського Комітету" твердять, що самостійний Квебек привів би теперішню провінцію до економічної й культурної катастрофи. Цей Комітет плянує повести широку акцію проти сепаратистів.

НІКСОН СТАРАЄТЬСЯ ЗДОБУТИ ПРИХИЛЬНІСТЬ республіканських губернаторів, що дало б йому підтримку в партійному проводі. Він вже конферував з висканзинським губернатором Ворреном П. Новленом, а найближчим часі має відбути конференції з губернатором Мериленду Спіром Т. Егню, який є найтвердшим прихильником губернатора Рокефеллера. Дальша конференція Ніксона заплянована з губернатором стейту Огайо — Джеймсом А. Родесом. У Восо у Висканзині колишній віце-президент промовляв до фармерів, кажучи, що теперішній Уряд занедбує фамерів і дбає про мешканців великих міст.

У ФРАНЦІЇ АРЕШТОВАНО ПІД ЗАКИДОМ ШПИГУНСТВА високого урядовця, Моріса Пікарда, який займав був видатне становище у французькому протиніменецькому партизанському русі, після того був префектом одної французької провінції та став був шефом цивільної оборони у Франції. Його арештували ще 20 березня ц. р., але виявили це щойно тепер. Йому будуть закидати виявлювання „аґентам чужих держав" тайн, які могли пошкодити військовій, господарській і дипломатичній ситуації Франції. Ані тих держав ані характеру тих тайн не названо. Припускають, що йдеться про Західню Німеччину й ЗСА.

У ВЕЛЛІНҐТОНІ В НОВІЙ ЗЕЛЯНДІЇ РОЗПОЧАЛИСЬ НАРАДИ військових лідерів держав Південно-східно-азійського пакту (СЕАТО), який становить міжнародно-правну підставу для участи Америки, Австралії, Зеляндії й Філіппін у протикомуністичній війні у В'єтнамі. Голова американської делегації адмірал Ю. С. Грент Шарп заповів посилення боїв у В'єтнамі, з переходом американських військ назад до офензивних дій.

ЕСПАНСЬКИЙ УРЯД ЗАКРИВ до кінця цього академічного року університет в Мадриді, в якому відбувались безперервні студентські демонстрації. Припускають, що уряд хотів таким чином звільнити кількасот поліцистів, зайнятих студентськими заворушеннями, для протидії робітничим демонстраціям. В Еспанії поширюється рух за демократизацію режиму Франсіска Франка.

У СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇНАХ ЗРОСТАЄ критицизм супроти Америки, спричинений не так самою В'єтнамською війною, як відсутністю перемоги у тій війні поруч із зростом дефіциту американського державного бюджету й закордонного платничого балянсу.

Д-р Теофіль Артемович з Рочестеру черговий меценат ФКУ

Ню Йорк. — Головна Екзекутива Фонду Катедри Українознавства (ФКУ) інформує про чергову княжу пожертву на українські студії в Гарвардському університеті від відомого лікаря-хірурга з Рочестеру, д-ра Теофіля Артемовича.

Довідавшись про завдатковання трьох українських катедр в Гарфорді, д-р Артемович підвищив свою первісну стодоларову пожертву на ФКУ, яку зложив ще 15-го березня 1961-го року і переслав чек на дальших $1,000.00 проф. Борисові Губ'ці, голові Відділу ФКУ в Рочестері, Н.Й., зложивши в той спосіб $1,100.00.

Екзекутива ФКУ складає д-рові Артемовичеві щиросердечну подяку за його княжий дар на Катедру і висловлює надію, що інші українські професіоналісти і підприємці будуть наслідувати його приклад.

Мистець-маляр Олекса Грищенко відзначає своє 85-річчя

Ню Йорк. — 1-го квітня цього року великий український мистець Олекса Грищенко закінчить 85 років свого життя. Народжений 1 квітня 1883 року в Кролевці на Чернігівщині, мистець уже майже пів сторіччя перебуває поза Україною, де здобув собі ім'я передового мистця і небуденного автора-мистецтвознавця.

Грищенко — почесний член Об'єднання Мистців Українців і так само почесний член Об'єднання Українських Письменників „Слово". Минулого року появилася заходами „Слова" його книжка „Роки бурі і натиску", а саме тепер мистцеве 85-річчя відзначене новим виданням — англомовним перекладом його книжки „Мої зустрічі і розмови з французькими мистцями". Цю книжку видала Фундація Олекси Грищенка в перекладі Мирослави Гординської і з передмовою проф. Метю Філліпса з Бард Коледжу. Книжка призначена особливо для численних американських колекціонерів, що мають у своїх збірках твори Грищенка. Останньо одну з картин Грищенка набув музей Університету Арізона в Тусконі.

Не зважаючи на свій поважний вік, мистець далі активний, малює і приготовляє до видання каталог своїх малярських творів, що знаходяться у визначних колекціях.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ПРОХАЄ ЕТНІЧНУ ПРЕСУ ТА ЕТНІЧНІ ГРУПИ ДОПОМОГТИ БУДУВАТИ ЩЕ БІЛЬШУ І ЩЕ СПРАВЕДЛИВІШУ АМЕРИКУ

Представники української преси взяли участь у зустрічі в Білому Домі та в інформаційній конференції в справах закордонної політики.

Вашингтон. — Президент Линдон Б. Джансон, промовляючи в четвер, 28-го березня, в Білому Домі до запрошених там 150 редакторів чужомовних американських газет, прохав їх, за посередництвом їхніх газет та їхньої громадської служби, допомогти розв'язувати найпекучіші проблеми американської внутрішньої і закордонної політики і в той спосіб допомогти збудувати ще величнішу і ще справедливішу Америку. Президент вважає, що саме етнічні групи в Америці та їхня преса можуть у цьому багато допомогти, бо вони самі найкраще, бо з власного досвіду, знають проблеми дискримінації і переслідів в Америці та лихо тиранії поза нею.

(Повний текст заввваг Президента в українському перекладі побіч, а в англійському оригіналі в сьогоднішньому виданні англомовного українського тижневика.)

Президент Джансон прийняв запрошених на цю зустріч редакторів чужомовних газет у Східній Залі в Білому Домі, прийшовши на зустріч з ними разом зі своєю дружиною пані Лейді Бирд та в товаристві своїх асистентів. Напочатку своїх заввваг Президент, привітавши приявних, висловив признання для американської етнічної преси за її віддану службу правді і справам волі та справедливості. Між приявними були й редактори трьох українських газет: проф. д-р Матвій Стахів з дружиною („Народна Воля"), ред. Мстислав Дольницький („Америка") та ред. Антін Драган („Свобода"). Після своїх заввваг, Президент привітався окремо з кожним з редакторів, обмінюючись з ними кількома словами. Опісля він разом з усіми перейшов до іншої кімнати, де був буфет, та продовжував розмови.

Високі державні урядовці інформують про закордонну політику

Перед зустріччю з президентом Джансоном в Білому Домі, редактори американських чужомовних газет вислухали інформації державного секретаря Діна Раска та інших високих урядовців на теми закордонної політики, ставлячи опісля запити й одержуючи відповіді. Конференція відбувалася на інформаційній базі, себто можна публікувати про що була мова, але не можна подавати й цитувати, хто про що говорив чи відповідав. Предметом інформацій та запитів і відповідей були дві головні теми: Америка й Европа сьогодні та історичні коріння американської закордонної політики.

Америка, Европа і світ

Америка з великою увагою слідкує за новим розвитком в Европі, зокрема в її східній частині. Останні події в Чехословаччині і Польщі, як і в самому Совєтському Союзі, зокрема „бунт молоді" та інтелектуалів, мають в американських урядових колах повну увагу. Проте, Америка не думає в ці справи якнебудь встрявати, бо легко могло б обернутись бумеранґом проти неї. Після другої світової війни єдиним бажанням Америки було, разом з іншими, причинитись до побудови кращого, мирного світу. Іншими шляхами пішла комуністична політика. За останніх 20 років були три роди комуністичної агресії: перша — безпосередня, така, як у Кореї. Вона не пощастила. Після того прийшов ракетний шантаж, як у Кубі. Також цю агресію припинено. Тепер у В'єтнамі відбувається третій рід агресії, цим разом відповідно „спонзорованої" підривної „громадянської війни". Кожна з цих трьох фаз тієї самої комуністичної агресії закінчує попередню. Час покаже, що приготовляють комуністичні агресори після В'єтнаму, коли він закінчиться для них поразкою.

Також три головні фактори протидіють агресивним. Перше — це економічний розвиток і прогрес, що підриває базу підривності. Друге — зусилля вільного світу мирно полагоджувати всякі конфлікти і, вкінці, зміни, що проходять у совєтській системі. Одною з головних передумов тривкого замирення Америка вважає самовизначення всіх народів та їхню рівноправність. Увесь світ переживає тепер час великої проби. Всі здають собі справу, що при наявності зброї масового знищення треба знайти шлях організації миру. Основна проблема — як його, цей мир, зорганізувати без третьої світової війни. Чартер Об'єднаних Націй, якби його всі респектували, міг би дати таку розв'язку. Без самовизначення всіх народів та їхньої рівноправности в обличчі закону не можна думати про мир. Сьогодні дехто пробує відновити давні концепції про сфери впливів і подібне. Але яка, навіть найменша нація в світі бажала б бути „під впливом". „Старшобратство" є одною з головних причин невдоволення і бунту. Це показується виразно також у комуністичному світі. Великою пробою є тепер війна у В'єтнамі, бо вона потвердить або заперечить інтеґральність вільного світу, потвердить або заперечить довір'я до взаємних зобов'язань. Ніхто в світі не бажає собі більше замирення у В'єтнамі, ніж, як того бажає Президент ЗСА. Проблема: як цей мир досягнути і забезпечити малої нації проти нових агресій. Сьогодні багато говориться про „бунт молоді". Уряд ЗСА має найбільші симпатії і респект та подив до цієї молоді, що так сміливо виступає в обороні індивідуальних прав та індивідуальних вольностей в комуністичній системі. Уряд ЗСА мав такий сам подив для американської молоді. Тільки тут часом цю молодь не цілком правильно ідентифікується. Варто б заглянути в листи з В'єтнаму, де є пів мільйона американської молоді та яка пише і говорить, що вона також має по 19 і 20 років і також вимагає, щоб її голос довести до публічного відома. Нарід це знає, бо ті молоді люди не спалили своїх рекрутаційних карток.

Усі урядові учасники конференції на вступі своїх заввваг давали високу оцінку для американської чужомовної преси, підкреслюючи її ролю в змаганнях до миру з волею і справедливістю для всіх.

Президент Линдон Б. Джансон і його Дружина

ЗАВВАГИ ПРЕЗ. ДЖАНСОНА

НА ЗУСТРІЧІ З РЕДАКТОРАМИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЧУЖОМОВНОЇ ПРЕСИ В БІЛОМУ ДОМІ В ЧЕТВЕР, 28-го БЕРЕЗНЯ 1968.

Один спостерігач американського життя в 1938-му році писав, що Америка вела війну сама з собою:

— Багаті проти бідних.
— Ізоляціоністи проти інтернаціоналістів.
— Католики проти протестантів.
— Не-жиди проти жидів.
— Білі проти чорних.
— Давні американці проти іміґрантів.
— А іміґранти одні проти других.

Я не думаю, що хтонебудь в 1938-му році міг передбачати, як далеко ми поступимо вперед впродовж 30 років — у деяких з цих справ. Суперечності між релігіями і національностями, дискримінація проти етнічних груп — усе це зменшилося, в багатьох випадках майже до пункту зникнення.

Але деякі з цих справ усе ще сильно тримаються нас.

І так ми в Уряді займаємося проблемами, що існують. Роблячи це, ми прохаємо допомоги від тих, що знають проблеми з першої руки.

Проблема бідности ще існує. Багато з тих, що були бідні в 1938-му році — можливо яких п'ять мільйонів читачів Ваших газет — тепер є між упривілейованими. Між ними є також їхні діти. Але для деяких з-поміж Ваших читачів убогість так само реальна, як питання звідки взяти гроші на заплачення чиншу за наступний місяць, так само, як убогість є реальна для американців в Аппалачія та для американців у ґеттах, так само як убогість чи загроза убогости є реальна для старших віком американців, які потребують більше соціяльного забезпечення та для американців, які мають встановлені прибутки та яких треба захоронити перед інфляцією.

Мені приємно заповісти сьогодні один федеральний проєкт, що допоможе поборювати убогість. Це дотації Департаменту Праці в сумі 189.000 дол., які вможливлять етнічним братським організаціям в Пітсбурґу вишколити домашніх робітників для індустрії. Жінки, які заробляють тепер 8 до 10 долярів денно, зможуть заробляти по 18 до 20 долярів денно — і ми сподіваємося, що це буде тільки перша з багатьох таких програм.

Тримається нас ще також расова проблема. В 1938-му році занотовано сильне наставлення проти. (Говорячи про це, Президент ужив фрази з американської говірки: вона подана в оригіналі в сьогоднішньому англомовному „Українському Тижневику" — прим. Ред.) Сьогодні ми намагаємося це змінити. І ми прохаємо допомоги і зрозуміння від інших американців, які колись самі були жертвами дискримінації і пересудів.

Розбіжності відносно ролі Америки в світі — розбіжності між ізоляціоністами й інтернаціоналістами — також ще існують. У 1968-му році — як в 1938-му — деякі американці запитують: „Чому це має нас обходити, чи якась далека мала нація збереже своє право на самовизначення?" І знову, я думаю, що багато з-поміж Ваших читачів мали особистий досвід, який може допомогти їм — і допомогти нам — відповісти на цей запит. Вони бачили нації поневолені і тиранізовані; і вони бачили, що тиранія є заразливою недугою, яка може досягнути розмірів епідемії, якщо її не припинити.

Отже ми прохаємо Вашої допомоги. Впродовж тридцяти років ми побачили, що Америка може вирішити війну, що вона веде сама зі собою. Ми можемо жити одні з одними й будувати велич тут. Ви допомогли будувати цю велич в Америці за посередництвом Ваших газет та Вашої громадської служби. Ви це вчинили — ми це вчинили — і при Вашій допомозі ми всі продовжуватимемо працювати для ще величнішої, ще справедливішої Америки.

В заворушеннях в Мемфісі вбито одну особу і 50 поранено

Мемфіс, Теннесі. — 28-го березня д-р Мартин Лютер Кінг очолював демонстрацію 6.000 осіб, які підтримували страйк санітарних робітників, між якими є більшість неґрів. Наглo ця спокійна демонстрація перемінилася у вуличні заворушення, бо частина демонстрантів, головно неґритянська молодь, вийшла з рядів та почала вибивати камінням вікна і грабувати крамниці. Поліція мусіла вжити слізного газу, щоб розігнати заворушників. Д-р Кінг негайно покинув демонстрантів, коли побачив, що вони стали грабіжниками. Під час заворушення вбито 16-річного неґра, якого поліцисти прилoвили на грабунку, і який не давав себе заарештувати і кинувся з різницьким ножем на поліцистів. Губернатор Бофорд Еллінгтон покликав, на просьбу посадника Генрі Леба 4.000 ґвардистів, які дбають про порядок в місті, що має майже 600.000 мешканців. Посадник зарядив поліційну годину, і після 7-ої години вечора не вільно було появлятися на вулиці міста. Закрито всі крамниці, які продають алкогольні напої. Д-р Кінг, який організував „спокійну" демонстрацію, сховався в якомусь мотелі після цього, як почалися заворушення.

Новим президентом ЧСР став ген. Свобода

Прага. — Центральний Комітет компартії Чехословаччини призначив на президента ЧСР генерала Людвіка Свободу, на місце президента Антоніна Новотного, який зрікся три дні тому під натиском громадської думки, що вимагала його димісії, як старого сталініста. Формально кандидатуру Свободи має ще затвердити 30 ч. м. національне зібрання. 72-літній ген. Людвік Свобода був командиром чеського війська, яке в другій світовій війні боролися в рямцях російських збройних сил і тому він має добрі зв'язки з російськими старшинами та багатьма большевицькими проводирями. Отже його вибір уважають за дежу поступку в сторону Москви, сильно занепокоєної демократичними реформами в Чехословаччині. Особа Свободи має ніби гарантувати незахитану приязнь ЧСР й СССР, дарма що функції президента ЧСР здебільша тільки формально-репрезентативні. До його обов'язків належить теж призначати або звільняти високих урядовців — на внесення уряду. ЦК компартії одночасно призначив на високі становища двох видатних комуністів, активних прихильників демократизації режиму: міністра лісництва й водних джерел Иосифа Смірковського призначено до Президії партійного ЦК, себто до керівного політбюра, а Цестміра Цісара обрано на секретаря Центрального Комітету. Цього останнього відкликали з становища амбасадора в Румунії, куди позбувся його з Праги ворожий йому президент А. Новотни. Цей останній прибув на засідання ЦК партії, але не скривав свого поганого настрою.

Британський уряд зазнав поразки у 4-ох додаткових виборах

Лондон. — Керівна в Британії Партія Праці потерпіла в минулий четвер дошкульну поразку, коли в чотирьох округах, в яких переведено додаткові вибори до парляменту на звільнені місця внаслідку смерти чи зречення тамошніх послів, обрано консервативних. В одній з тих округ традиційно вибирали консерватиста і тому там сподівалися такого висліду, але інші три округи мали за послів — лейбуристів. Загально вважають, що коли б тепер відбулися парляментарні вибори в Британії то напевне переможними вийшли б консервативні, бо популярність Партії Праці страшенне впала. Однак та партія все ще має в парляменті більшість 74 голоси і за конституцією прем'єр не має потреби поручати переведення нових виборів аж у березні 1971 р. До того часу лідери Партії Праці сподіваються привернути до себе громадську думку, яку відштовхнула господарська криза й погіршення міжнародної поваги Британії. Лідер Консервативної партії Едвард Гіт проголошує висліди четвергових виборів, як виразний доказ недовір'я народу урядові Гарольда Вільсона і домагався нових виборів. Провідники Партії Праці, признавши свою поразку, висловили переконання, що коли розпочаті урядом реформи дадуть сподівані добрі висліди для господарських відносин, то настрій у народі зміниться.

Совєтський астронавт Ю. Гагарін згинув в летунській катастрофі

Москва. — Совєтський астронавт — большевики називають астронавтів космонавтами — полковник Юрій Алексєєвич Гагарін, згинув в минулу середу пополудні разом із полковником Владіміром С. Серьогіним у летунській катастрофі. За коротким офіційним повідомленням вони переводили „пробний лет", — мабуть літака, що міг підійматися на висоту 40.000 до 50.000 стіп вгору. Літак розбився, коли вони верталися з тієї місії, за яких 50 миль від Москви. За іншою версією — Гагарін і Серьогін випробовували старий тип бомбовика МІГ-15, що був перебудований на двох пілотів. Однаково 32-річний Юрій Гагарін, як 45-річний Владімір Серьогін мали за собою вже великий летунський досвід. Юрій Гагарін здобув собі міжнародне ім'я своїм одноособовим летом довкола Землі 12 квітня 1961 р. Він став після того командантом вишколу астронавтів та шефом експериментальних летів. Це вже другий відомий астронавт згинув від часу того, бо полк. Владімір Комаров згинув, коли при приземлюванні розбилась кабіна штучного сателіта „Союз 1". Три американські астронавти — Вірджіл Ґріссом, Едвард Вайт і Роджер Чафі — згинули, коли 27 квітня 1967 р. вибухла пожежа в кабіні космічного корабля „Аполло" в Кейп Кеннеді на Флориді і вони не встигли вийти з кабіни. Обох совєтських летунів, які згинули в мин. середу, похоронили з великою парадою біля мурів Кремля.

В НЮЙОРКУ ЗАКІНЧИВСЯ 11-ДЕННИЙ СТРАЙК ПОРТОВИХ ВАНТАЖНИКІВ

Ню Йорк. — 28-го березня закінчився страйк портових вантажників, який спричинив те, що 500.000 тонн вантажу нагромадилися в порті. Робітники страйкували тому, що не погоджувалися на те, щоб Товариство корабельних власників запрудило вантажників із Ню Джерзі. В новому контракті робітники мають запевнених 1,600 годин праці річно в ціні $3.62 за одну годину праці.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник Ukrainian Daily
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Ict. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Слова державного мужа

Колишній президент Двайт Д. Айзенгавер вдарив у дзвін тривоги з приводу того всього заколоту в Америці, що діється довкола В'єтнамської війни. Він не заперечив права не погоджуватись з політикою Уряду. Навпаки, він визнає це право за основний елемент американської демократії. Але він з притиском підкреслює, що особи, які одверто палять рекрутські картки, демонстраційно лягають упоперек входу до рекрутських домівок, публічно пропаґують замирення у В'єтнамі без уваги на становище комуністичного ворога, використовують непопулярність В'єтнамської війни для егоїстичних політичних амбіцій, твердять, що В'єтнамської війни „не можна виграти" і ширять дефетизм, — що всі вони є не льояльними критиками, а речниками бунту, що межує із зрадою.

Стаття Д. Д. Айзенгавера в „Рідер Дайджесті" за квітень п. з. „З'єднаймо лави на громадському фронті" належить до найповажніших, що їх можна було читати на тему В'єтнамської війни і взагалі на тему конечности протиставитись єдиним фронтом комуністичній загрозі. Герой другої світової війни стверджує, що коли б тоді, у тій війні, діялось те, що діється тепер, — коли б американські старшини й вояки на далеких фронтах не були певними одностайної, всебічної підтримки збоку свого народу, то ледве чи можна було б здобути тоді перемогу. Айзенгавер твердить, що цілі другої світової і теперішньої війни у В'єтнамі тотожні: боротьба проти тиранії, проти намагання накинути силою невольницьку систему й загарбати сусідню територію. Айзенгавер чудово характеризує також комунізм і комуністів: „єдиною мовою, яку вони розуміють, є сила або загроза сили".

Д. Д. Айзенгавер є тепер приватною особою, яка не займає ніякого державного ані громадського становища. Але він має величезний моральний авторитет. Його заява, що він не підтримуватиме ніякого кандидата в цьогорічних виборах, який є адвокатом капітуляції і резиґнації з Південного В'єтнаму, матиме напевне поважний реально-політичний наслідок на хід дальшої виборчої кампанії. Особливо болюче вдарив Д. Д. Айзенгавер по „молодшому сенатору" — Робертові Кеннеді, — якому закинув орудування софістичними передвиборчими арґументами, ціль яких „радше політична, як патріотична".

Подивляючи державницьку мудрість і громадянську мужність Д. Д. Айзенгавера, треба водночас солідаризуватись із ним у переконанні, що „годі й подумати, щоб у цій країні могли затріюмфувати голоси дефетизму".

„Страхи на ляхи"

Преса так званої Української ССР, як і центрально-імперська, протягом місяців уперто замовчувала події, що відбувались у сусідніх „соціялістичних" країнах. Кількома словами тільки згадано, що представник Румунії покинув наради в Будапешті. Про березневі масові студентські та робітничі демонстрації в Польщі не було в київських газетах ані слова, ані слова — про вимоги чехів та словаків викинути геть сталінського службіста А. Новотного...

Але сама ж підневільна київська преса показала, що замовчування правди не ліквідує тієї правди, замовчування проблем — їх не розв'язує. Так врешті - решт надруковано у „Молоді України" з 24 березня вістку, що для читачів в Україні була громом з ясного неба: „Відставка А. Новотного", та ще з заувагою, що „Президія ЦК комуністичної партії Чехо - Словаччини рекомендувала А. Новотному відмовитись від посту президента" . . . Ще важливішою була публікація в „Радянській Україні" з 23 березня на двох повних сторінках „Виступу товариша В. Ґомулки на зустрічі з партійним активом Варшави". Так несподівано для мас українських читачів стало відомо з промови того „вождя" з ласки Москви, що відбулись у Польщі „березневі нелеґальні збори і вуличні демонстрації студентів", що на підставі резолюцій студентів Варшави та інших міст „можна прийти до висновку, що між робітничим класом і студентами проходить лінія політичного поділу"; що польські письменники вимагають відновлення вистав антиросійської п'єси польського патріота Адама Міцкевича „Дзяди", і то в кількості: за вистави з 356 учасників зборів письменників голосували аж 221! Ґомулка навів декілька місць із „Дзядів", за які „найбільше аплодували глядачі" — і це прочитали мільйони українців на Батьківщині: „Я буду вільним . . . Я знаю, що значить здобути свободу з рук москаля!" . .

В кінці промови В. Ґомулка заявив: „Ми не будем щадити винних!" Це нові „страхи на ляхи". Те саме, без заяв, робить КҐБ в СССР.

Андрій Качор

ПОТРЕБИ УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВНИХ РАД У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

Напередодні СКВУ, 15 листопада 1967 р., представники українських кооператив у вільному світі, учасники й делеґати на Перший Світовий Конґрес Вільних Українців у Ню Йорку, відбули Кооперативну Конференцію, на якій однозгідно винесли постанову такого змісту:

„З метою зберігати, плекати й розвивати кооперативну ідею в усіх країнах нашого поселення, при допомозі українських к о оперативних підприємств, які поставлені на службу нашому народові в діяспорі, рекомендуємо в кожній країні вільного світу, де діє окреме українське крайове представництво і де зорганізовано хоч 3-4 українські кооперативи, створити для них при крайовому представництві ідеологічно-організаційну та координаційну кооперативну надбудову у формі Кооперативної Ради.

Цю рекомендацію Кооперативної Конференції СКВУ прийняв. Вона включена до резолюцій СКВУ і з того часу нас усіх зобов'язує. Про саму Конференцію та її постанови було окреме звідомлення, у формі статті, в кількох українських часописах Канади і ЗСА.

Здавалося, що наведені постанови ясні й зрозумілі і не потребують ніяких коментарів.

Тим часом так воно не є. Маємо, на жаль, ще деяких провідників наших кооператив, які не зрозуміли суті цих постанов СКВУ, тобто провідної ідеї цих постанов і самої мети існування українських кооператив у діяспорі. Є ще багато таких кооператорів, які не бачать потреби творити свої власні українські кооперативні ради в країнах нашого поселення, бо, мовляв, там діють місцеві, крайові або провінційні кооперативні центри, які добре можуть обслужити й наші кооперативні установи, що врешті й роблять.

І для тих, що цієї постанови СКВУ не розуміють чи не хочуть розуміти або на неї не звернули належної уваги, призначена ця стаття.

З історії нашого життя в Канаді і ЗСА знаємо, що більше як півстоліття треба було чекати, щоб наше зорганізоване громадянство діждалося в 1940 році своїх координаційних центрів: Комітету Українців Канади і Українського Конґресового Комітету в ЗСА.

Тепер усі ми знаємо і часто тим хвалимось, що маємо в Канаді і ЗСА завершену організацію у к р а їнських Церков, католицької і православної, що маємо розвинену мережу українських вечірніх шкіл, що в Канаді українську мову допущено до державних шкіл і університетів, що маємо своїх українських фармерів, робітників, ремісників, купців, промисловців, своїх професорів, лікарів, адвокатів, учителів, інженерів, послів, сенаторів, навіть міністрів, маємо свою пресу, товариства, хори, театральні гуртки... Коротко: тішимося, що наше зорганізоване життя йде, так би мовити, нормальним шляхом, бо майже всі установи й організації мають свої надбудови провінційного або домініяльного характеру, а якщо ще не мають, то вживають заходів, щоб таку надбудову мати. І це цілком нормальне і самозрозуміле явище.

Протягом кількох років бачимо дуже сильний ріст українських кредитових кооператив, як в Канаді так і в ЗСА. В цих двох країнах маємо вже коло 100 кредитових кооператив, які об'єднують близько 100.000 членів, мають в обороті кругло 100,-000,000 долярів майна і щорічно приділяють поважну частину своїх прибутків на загальногромадські цілі.

Українські кредитові кооперативи в Канаді і ЗСА ростуть і розвиваються так, як росте й розвивається все наше господарське та суспільно - громадське життя, яке для своєї дальшої нормальної праці потребує сильної фінансової бази. Такою базою може і повинна стати в обох країнах, а може й в інших країнах вільного світу, українська кредитова кооперація, бо лише вона має всі об'єктивні дані на те, щоб стати не тільки фінансовою базою, але й поважною економічною силою.

Щоб українські кредитові кооперативи відіграли свою ролю, вони потребують двох передумов, що були предметом дискусії і рішень Кооперативної Конференції на СКВУ, а саме:

— загального визнання з боку української спільноти у формі практичної підтримки їх праці масовим членством і масовими грошовими вкладами;

— внутрішнього зрозуміння своєї ролі провідниками поодиноких кредитівок і у висліді цього зрозуміння переведення в життя постанов СКВУ, тобто створення ідейно - координаційного крайового центру в формі Кооперативної Ради при крайовому представництві, щоб стати поважним, зорганізованим суспільним рухом, яким не можуть стати поодинокі, нічим між собою не пов'язані, кооперативи.

Здавалося б, що питання: „Нащо нам треба мати свої Кооперативні Ради в Канаді, ЗСА та інших країнах вільного світу" не потребує коментарів і для всіх є так зрозумілим, як зрозумілим є потреба... азбуки.

А все ж таки цієї істини ще багато-хто не розуміє. Не розуміють деякі люди, що кредитова кооперація є суто суспільним рухом, який об'єднує тисячі членів, має з тими членами постійний безпосередній зв'язок, впливає на формування їхньої громадської опінії і настанови не тільки до господарських, але й загальногромадських проблем, і тому має право нарівні з іншими нашими громадськими організаціями на завершення своєї організаційної побудови.

Перед українськими кредитовими кооперативами у вільному світі стоїть специфічне завдання: об'єднувати тільки українських громадян даної країни, організувати тільки українські фінансові засоби, в обслузі своїх членів вживати тільки української мови, побіч урядової для книговодства і зв'язку з урядовими чинниками; підтримувати ініціятиву українських установ і приватних осіб у їх творчій господарській дії з метою розбудови українських установ, українських господарських підприємств, або допомагати в г о с п одарських справах своїм індивідуальним членам, згідно з статутом і діючими законами.

Українські кредитові кооперативи є українськими тому, що в початках своєї діяльности поставили собі за головну мету служити українській громаді. Якщо так, то вони не можуть стояти осторонь зорганізованого українського життя. Вони повинні бути активними не менш від інших установ і не менш відповідальними, бож мають творити економічну базу всього нашого життя.

Найкращим сторожем і оборонцем такої настанови наших кредитових кооператив, носієм правдивої кооперативної і національної здорової думки та кооперативної ідеї може бути тільки власна ідейно - кооперативна надбудова при крайовій громадській централі, яка плекатиме „родинну атмосферу" між поодинокими кредитівками чи іншого типу кооперативами, щоб вони рівномірно матеріяльно і ідейно зростали одночасно. Цього завдання не виконає, як дехто думає, ніяка провінційна Кооперативна Ліґа, ніяка інша неукраїнська надбудова, бо вона не знає і не знатиме нашого кооперативного духа і наших національних стремлінь, наших національних потреб. Не виконає цього ніяка інша, некооперативна, наша громадська надбудова, бо кожна з них має своє специфічне призначення. Не зробить цієї „служби" для інших кредитівок, навіть при добрій волі, найбільша та найсильніша наша кредитова кооператива з терену Канади чи ЗСА, бо ні одна з них на це не має часу, не має часто відповідних людей, а деколи й... зрозуміння.

Кооперативна Рада, як ідейна й організаційна надбудова українських кооператив Канади, ЗСА або іншої країни нашого поселення, на першому етапі своєї праці мала б перевести облік наших сил, ствердити національну ідентичність наших кооператив і зв'язати їх ідеологічно в одну цілість. Це вона може зробити при допомозі друкованого слова, у формі обіжників, бюлетенів, спільного журналу та інших актуальних видань з метою інформації та пов'язання всіх кооператив в один рух, який мав би право називатися українською кооперацією в діяспорі.

На дальшому етапі праці Кооперативна Рада мала б у ділянці ідеологічно - куль-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ЗА ЗМІЦНЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ СПІВПРАЦІ НА ЗАХІДНІЙ ПІВКУЛІ

Джерзі Сіті Н. Дж. — Під час праці Головної Контрольної Комісії УНСоюзу, що проходила в Головній Канцелярії в тижні від 25-го березня, голова тієї Комісії д-р Володимир Ґалан інформував принагідно про свою недавню поїздку до Бразилії та Арґентини.

Д-р В. Ґалан літав туди, як президент Української Щадниці у Філядельфії, зорганізованої 50 років тому з метою економічного зв'язку між УНР і українською еміґрацією в ЗСА. Українська Щадниця виконувала постійно різні громадські завдання, а під час другої світової війни з рамени УККА провадила продаж державних бондів, з прибутку за які закуплено для потреб оборони два військові кораблі: „Ортинський" і „Гончаренко". В міжчасі Українська Щадниця стала членом Федерального Г і поточного Банку. Це єдина українська інституція, яка є репрезентантом міністерства скарбу ЗСА і видає - розповсюджує американські „бонди" з українською печаттю.

Для пропаґування українського імени та справи і з нагоди 50-ліття з часу заснування, Українська Щадниця вирішила взяти участь у трьох міжнародних з'їздах. З цією метою д-р В. Ґалан, як президент Української Щадниці, прибув до Ріо де Жанейро, де брав участь від 3 до 9 березня в працях Міжамериканської Юнії Щадниць, секретаріят якої знаходиться в Чіле. Наради відбувались з метою поширити такі щадниці на всю Західню півкулю, ще більше зактивізувати й сплянувати американську допомогу державам Південної Америки через Союз для Поступу, усталити законодавство відносно таких щадниць та будови домів для них у всіх південних а м ериканських державах.

Крім того, д-р Володимир Ґалан мав доручення від Головного Уряду УНСоюзу перевірити можливості поширення праці УНСоюзу на Бразилію, Арґентину й інші країни, а від ЗУДК, президентом якого він є, — перевірити потреби та можливості допомогової зорганізованої і плянованої праці ЗУАДК в тих країнах, де живе багато українців. Американський Уряд подає надзвичайно велику економічну допомогу таким країнам, як Бразилія, Арґентина й ін., але українські поселенці з того не користають. „Відвідавши американську амбасаду і представників уряду Бразилії, — сказав д-р В. Ґалан, — я переконався, що є можливості використати частину американських фондів на розбудову українського життя у тих південних країнах, в різних формах. Така допомога сприяла б пожвавленню шкільництва, вищому економічному рівневі життя наших поселенців, охоплювала б їх у великій союзовій родині, що зміцнювало б почуття української спільноти у світі, і т. д."

Після Ріо де Жанейро д-р В. Ґалан побував у Куритибі й інших містах Бразилії, знайомлючись з місцевими українськими громадами і їх життям. Під час зустрічей з провідниками українського зорганізованого життя в Бразилії, як потім і в Арґентині, він інформував про потребу стати членами Міжамериканської Юнії та виробити спільний плян для активної співпраці, поширення та пожвавлення українського життя у тих країнах.

Допомога має бути, перш за все, в площині господарської розбудови. Українське життя в Бразилії дуже подібне до нашого у ЗСА щодо політичних і релігійних поглядів, — каже д-р В. Ґалан, — але їхні зв'язки з бразилійським урядом значно більші, ніж тут, у Америці. В Бразилії, де вже в прегарному районі в Куритибі встановлено пам'ятник Т. Шевченкові, чимало наших земляків займають видатні державні пости. Командант Національної Ґвардії в естаді Парана — український полковник, є багато українських лікарів, учителів, професорів у високих школах, здебільшого з-поміж молоді. 70 років тому ніхто в Бразилії не знав нічого про Україну, нині знають про Україну, і українців там шанують. Тепер, наприк л а д, внучка найвищого урядовця в Бразилії у справах еміґрації є дружиною українця, д-ра Богдана Кобилянського. Між іншим, д-р Б. Кобилянський сказав, що міг би стати дуже скоро мільйонером, коли б почав продавати згадувану колись у „Свободі" кору, яка „виліковує" пістряк. Він цього не зробив, хоча мав повно листів прохань, бо та кора не має жадних лікувальних вартостей.

Бразилія з її велитенськими просторами, це країна майбутнього, — твердив д-р В. Ґалан. Вона швидко розвивається. У Куритибі 30 років тому було 20 тисяч населення, тепер уже понад 600 тисяч. Наша еміґрація, особливо селянство, в економічному відношенні трохи відстала, і їй треба допомогти шляхом плянової, зорганізованої допомоги.

Перебуваючи в Арґентині, де загальний рівень добробуту вищий як у Бразилії і українська спільнота д о б р е зорганізована, д-р В. Ґалан провадив розмови з представниками кредитових українських інституцій, я к і прпобіцяли приступити до членства в Міжамериканській Юнії і вислати на наступні збори, що відбудуться в 1969 р. в Порто Ріко, свого представника. Таке членство є важливим для зорганізованої допомоги українцям у країнах Південної Америки. Провідні діячі в Арґентині мають також виготовити плян праці та господарської допомоги. У Буенос Айресі постав Комітет, що перевірятиме можливості створення першого Відділу Українського Народного Союзу в Арґентині. До коміте т у входять дир. Хомишин, дир. Яхно і д-р В. Іваницький. До нього мають увійти керівники всіх українських організацій і товариств.

Українці в Арґентині під-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Домагаються збереження історичної церкви

Київ. — Уже кілька місяців найширші кола української громадськости турбуються долею прекрасної пам'ятки української історії та архітектури — церкви в с. Андрушах з XVIII стол., яку так званий Держбуд УССР призначив на знищення. В місцевій пресі писали на цю тему багато людей, від рядових колгоспників до членів Академії Наук УССР, домагаючись, щоб церква, яку змалював Тарас Шевченко, була збережена, перенесена з підмитого берега „штучного моря" на інше, відповідне її красі, місце.

Молоді члени історико-мистецького клюбу заявили, що будуть добровільно і безплатно працювати впродовж 400 годин суботами й неділями, щоб тільки „зберегти священну реліквію українського народу — дерев'яну церкву в Андрушах". Професор - філолог прилюдно висловив недовір'я до т. зв. „Вченої ради по охороні пам'ятників архітектури УССР, яка заявила, що та церква була вже кілька разів перебудована і тому, мовляв, не має історичного значення.

У „Літературній Україні" з 15 березня, нарешті, з'явилось плутане повідомлення заступника голови Держбуду В. Єлізарова, яке, однак, закінчується таким уступом: „Оскільки пізніше серед наукової громадськости виявилися інші погляди щодо архітектурно - мистецької цінности Андрушівської церкви, Держбуд УССР доручив Республіканським науково - реставраційним майстерням найближчим часом провести докладне науково - технічне обстеження цієї споруди... Після одержання матеріялів обстеження вчена рада повторно розгляне питання про майбутнє Андрушівської церкви"... На основі цього повідомлення, редакція київської „Літературної України" вважала за можливе повідомити читачів, що „хмари над А н д р у шівською пам'яткою майже розвіялись". Редакція сподівається, — сказано в цьому повідомленні, — що Республіканські науково - реставраційні майстерні, зацікавлені організації та фахівці з чуттям відповідальности перед громадськістю У к р а ї ни утвердять місце в нашому житті дивовижній пам'ятці українського національного мистецтва XVIII століття".

ПРЕДСТАВНИКИ СЛОВАЧЧИНИ В КИЄВІ

На запрошення так зв. Верховної Ради УССР до Києва прибула 20 березня делеґація „Словацької Національної Ради", під керівництвом голови комісії по керівництву національними радами Антона Тяжкого. На розмові з представниками „уряду УССР" був присутній генеральний консул Чехословацької СР в Києві Йозеф Горак. Делеґація пробуде в Києві декілька днів, як повідомила „Молодь України" з 20 березня.

Ольга Приходько

ПРАДІД ІЛІЯ

Частина III

ПЕТРУША

(5)

Олександер Петрович перед арештом, очевидно почуваючи близьку небезпеку, в поспіху дав Петруші дві книжки і наказав їх заховати десь так, щоб ніхто не зміг віднайти. „Якщо ці книжки знайдуть, — сказав він, і довідаються, що це я дав їх тобі, то це спричинить мені велику біду". Петруша, який любив свого вчителя майже як рідного батька і кожне слово його вважав для себе обов'язковим, точно виконав наказ Олександра Петровича. Тож заховав він ті книжки на садибі у міщанки, і тільки згодом, значно пізніше, витяг і поклав на дно своєї скриньки, міцно зав'язавши у стару сорочку. Був певний, що там ніхто шукати не буде.

Арешт і втрату свого опікуна Петруша переніс дуже тяжко. Однак становище його в школі і надалі залишилось певне і міцне. Зайнявши від початку місце першого учня, він задержав це місце за собою протягом усього перебування в духовній школі, з найліпшим свідоцтвом закінчив четверту клясу і перейшов до духовної семінарії.

Семінарія

На Поділлі було чотири духовних школи: крім Кам'янця, ще в в Привороттї, в Тульчині та в Шаргороді. Абсольвенти цих чотирьох шкіл кожної осени вливалися у велике русло кам'янецької семінарії. Отже, перша кляса семінарії мала звичайно три відділи.

У такій масі в перші дні трудно було зорієнтуватись і запам'ятати прізвища семінаристів навіть одного відділу, тому серед них широко був розповсюджений звичай „прозиватись", себто давати прізвиська на підставі чи то зовнішніх ознак, які особливо впадали в очі, чи то з огляду на поведінку. Звичайно, такі прізвиська були дуже різноманітні, часами настільки влучні, що прилипали до хлопця не тільки на час його перебування в семінарії, але залишались за ним і на дальше життя. Здебільшого ці прізвиська не мали в собі нічого образливого і проти них ніхто не протестував, але траплялося, що були вони досить їдкі, і ображений хлопець звертався з скаргою до надзирателя:

— Господин надзиратель, він прозивається!

Але в таких випадках усі скарги й заборони були безсильні.

Ось, для прикладу, деякі найбільш р о з п о всюджені прізвиська: „гармидер", „калатало", „труба ієріхонська", „верблюд", „гандрабач", „мурмило", „мокра курка", „щупак", „хайка", „лис Микита", „підлиза", „куди-вітер", „к н и ж н и к", „святоша", „зубрило" . . .

Учителям і наставникам також давали прізвиська: „Аарон", „Авгур", „Балагула", „Заноза", „Причепа", один з надзирателів називався „Пістон", а другий „Потеруха".

Отця ректора називали „Первосвящеником". Пізніше прислали з Москви нового ректора, дуже строгого, того назвали „жрець Ваала".

До семінарської адміністрації належав також отець економ, малоосвічений диякон, що завідував господарством, кухнею і ніби ніякого безпосереднього відношення до учнів не мав. Був це чоловік усіма сторонами „вредний". Малий на зріст, непомірно товстий, заялозений підрясник аж блищав йому на животі. Кажуть, що чим більше людина нікчемна душевно, тим більші має амбіції. Ця сентенція дуже підходила до отця економа.

Він вимагав, щоб усі семінаристи йому вклонялися, як зустрінуть, хоч би й кілька раз на день. Коли він переходив коридором, то всі голови мали перед ним хилитися. Він раз-у-раз скаржився надзирателям на непочтивих учнів, ходив навіть до о. ректора, але всі ці скарги не мали успіху, бо весь педагогічний персонал ставився до о. економа з презирством. Було про нього відомо, що це хабарник і що, власне, давно пора було його вигнати, але він мав у поліції „протекцію", куди доносив, чи не є якої „крамоли" в семінарії.

Отець економ був загально ненавидженою людиною і мав відповідне прізвисько „Ябеда", але одночасно мав ще два інших — „Шавка" та „Дзявка". Так звалися два пси, що годувалися коло семінарської кухні. „Шавка" був уже зовсім старий пес, що не гавкав, а тільки шавкав — „шав", „шав", а друге було ще молоде щеня, що не вміло гавкати, а тільки дзявкало.

Отець економ також не вмів говорити по-людськи: не маючи всіх зубів, він шепелявів, і язик йому якось заплітався, так що трудно було часами зрозуміти, що саме він шамкає та плямкає. Отже, ці псячі прізвиська дуже йому пасували. Певно й сам він то почував, бо страшенно сердився, коли чув, як хлопці, побачивши його в коридорі або в їдальні, починали десь за спиною „шав", „шав", а на другому кінці коридора зараз же відзивалось „дзяв", „дзяв". Тоді він лютився, бігав за хлопцями, лаявся і скаржився начальству. Або сам чіплявся до учнів, обіцяв усякі нагороди тим, хто викаже винних.

„Ябеда" найбільше підозрівав сміливих та незалежних учнів, які не поспішали схиляти перед ним чоло, і шкодив їм при всякій нагоді. Коли чіплявся до більш заможних, то часто, щоб уговкати „Ябеду", батьки тих учнів привозили йому якого хабаря. Тоді наставала для таких хлопців блаженна пора, якщо хабарі були солідні: вони могли майже в очі „Ябеді" шавкати, і „Ябеда" того ніби не помічав, а обвинувачував когось іншого, про якого знав, що нема кому за нього заступитись.

Петруша, що звик у духовній школі до привілеїв, вступивши до семінарії, тримався вільно і незалежно, а тому, що в науці дуже скоро зайняв видатне місце, все начальство ставилося до нього прихильно. „Ябеда" відразу зненавидів Петрушу, правда, що й Петруша ставився до нього з огидою, а що при тому був він великий збиточник, то не раз вигадував усякі капості, щоб дрочити „Ябеду". Скільки „Ябеда" на Петрушу не скаржився, завжди чув у відповідь: — „Це найліпший учень, всі ним задоволені, нема підстави його карати".

— Але він не поважає старших. Там, де він з'являється, зараз починають хлопці всякі образливі насмішки. Він ними верховодить.

— А ви, отче економе, власне, не маєте потреби стало ходити по коридорах між учнями.

— Але я дивлюся за порядком.

— Це не належить до ваших обов'язків, для цього є надзирателі. Ви маєте пильнувати свої господарські справи.

Приблизно так кінчалися всі скарги, і „Ябеда" збирав щораз більшу злість на того хлопця, що сміявся йому просто в очі. Слідкував, чекав нагоди, стежив, вишукував і винюхував. І ось спало йому на думку вчинити потайки перегляд у Петрушиній скринці — чи не знайде чогось компромітуючого.

Так давно забуті книжки Петрушиного опікуна Олександра Петровича, зав'язані в стару сорочку, вилізли на світ.

(Далі буде)

ЗА ЗМІЦНЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ СПІВПРАЦІ НА ЗАХІДНІЙ ПІВКУЛІ

(Продовження зі стор. 2-ої)

Д-р Володимир Галан виступає на українській нараді в Буенос Айресі 11 березня ц. р.

готовляються до встановлення пам'ятника Кобзареві у Буенос Айресі. В столичному університеті працюють, д-р Юрій Полянський, як геолог, син дир. Хомишина як асистент професора соціології та інші українці. Багато українців живе в провінції Чако, де відкрито тепер надзвичайно цінні природні копалини. Їм треба пляново допомогти розбудувати й використати ті скарби в землі, — сказав д-р Володимир Галан, — бо інакше вони потраплять до інших рук і українська спільнота нічого з того не матиме.

Д-р Володимир Галан повернувсь літаком з Арґентини до ЗСА 13-го березня, а 19-го брав участь у нарадах у Вашинґтоні, на яких чільні представники американського Уряду інформували голів не-урядових американських установ про справи закордонної політики.

Загальний висновок д-ра В. Галана з його подорожі до Бразилії та Арґентини такий: якщо будемо діяти зорганізовано на всіх відтинках життя української спільноти в Західній півкулі, то зможемо зробити великий поступ вперед з користю для української еміґрації і країн нашого поселення. (К.).

Ню Гейвен, Конн.

25-ЛІТТЯ СТВОРЕННЯ УПА ВІДЗНАЧАТЬ БОГОСЛУЖЕННЯМИ ТА БЕНКЕТОМ

(МЯ). Ще з кінцем минулого року відбулися тут сходини представників Організацій і Товариств українського Ню Гейвену, на яких створено Громадський Комітет для Відзначення 25-ліття Української Повстанської Армії. Сходинами проводив голова місцевого Відділу УККА д-р Михайло Снігурович. До комітету увійшли представники товариств: УККА — д-р І. Кизик, Український Народний Дім — Б. Лисяк, УАСТ „Довбуш" — д-р Снігурович, Українська Рідна Школа ім Митрополита А. Шептицького — інж. Е. Лукомський, Українська Рідна Школа при церкві св. Михаїла — проф. І. Телюк, УНС Відділ 370 — Г. Гіна, І. Д. УНА — К. Креховецький, Т-во колишніх вояків УПА ім. ген. Тараса Чупринки — В. Климук, СУМА — В. Закорчемний, Українська Народна Поміч — В. Гачкевич і ООЧСУ — Г. Андрусишин. До екзекутиви увійшли теж В. Климук і К. Креховецький. Бенкет відбудеться в суботу 30 березня 1968 о год. 6 вечора в залі Української Католицької Церкви в Ню Гейвені. Головним промовцем на бенкеті буде поручник Лев Футала. В мистецькій частині виступить Школа Юних Бандуристів ім. Костя Місевича при 42-му Відділі ООЧСУ в Гемстеді під керівництвом о. Сергія Кіндзеравого-Пастухова. Перед бенкетом відбудеться Апель колишніх упістів. На другий день в неділю 31 березня будуть відправлені в обох українських церквах Служби Божі в намірення Українського Народу та Панахиди за поляглих Воїнів УПА.

В АМЕРИЦІ І СВІТІ

134 ЧЕСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ Й МИСТЦІ ЗВЕРНУЛИСЬ листом до президії компартії з запитом, чи це правда, що „соціялістичні" союзники Чехословаччини намагалися перевести натиск на лідерів ЧСР на минулотижневій конференції у Дрездені, в тому дусі, щоб сповільнити процес демократизації в ЧСР. Секретар компартії ЧСР Александер Дубчек признав, що „деякі" члени тієї конференції висловлювали острах, чи „вороги соціялізму" не захочуть використати демократизацію — проти соціялізму. Дубчек буцім-то спротивився ідеї — перевести на терені ЧСР маневри держав „Варшавського пакту": чехи не бажають собі бачити тепер східньо - німецьких, совєтських і польських вояків на своїй території.

ЕКСПОРТ ФРАНЦІЇ ДО ПІВДЕННОЇ АФРИКИ ПОТРОЇВСЯ впродовж останніх 10-ох років. Так само зріс експорт до Родезії, особливо французької нафти, що її добувається в Альжирії. Таким чином де Ґолль, який назверх виступає в ролі оборонця „чорного континенту", насправді, тихцем, допомагає двом найбільш біло-расистським африканським режимам: у Південно - африканському Союзі та в Родезії — твердить британська преса.

До підготови Протестаційного Віча в Пітсбурґу

Д-р Юрій Кишакевич (зліва) держить в руці книжку Вячеслава Чорновола „Лихо з розуму". Справа інж. Михайло Комічак, директор Української радіопрограми у Питсбурґу. Обидва панове є членами комітету, що підготовляє Протестаційне Віче в обороні засуджених українських діячів культури на неділю, 31-го березня, о 3-ій годині в Карнеґі Лекчер Гол у Питсбурґу. Головну доповідь виголосить д-р Михайло Пап із Клівленду. Головою комітету є п. інж. Михайло Корчинський. Вступ на віче вільний.

Обновлена ґалерія мистців у Ню Йорку

Постійна ґалерія Об'єднання мистців українців Америки у власній домівці в Літературно-мистецькому Клюбі в Ню Йорку кожного місяця-два зміняє експонати: або люди купують, або самі мистці забирають образи й на це місце дають інші, в усякому разі там завжди щось „нове". „Нове видання" тієї виставки репрезентує деякі гарні новини, за дечим, чого не стало, — жаль. На перше місце слід поставити появу „Фарми" П. Мегика — прегарний, з академічною докладністю виконаний та академічним спокоєм навіяний пейзаж. Другий вихованець Варшавської -академії мистецтв П. Андрусів репрезентований великим історичним образом - композицією „Переяслав". Я. Климко має три образи, із них акварeля „Венеція" зраджує його освіту інженера-архітекта; олієві „Берези" можна закинути одностайність кольориту, — а може це його прикмета?! Василишин показує аж 4 образи, всі олії, з яких найпрозоріший, найясніший — „Підгір'я". Е. Козак репрезентований „Голубами" — прикметним для того мистця символічно-патріотичним олійним образом. Е. Козак мол. показує прегарну „Мадонну" — візантійську ікону. Панчак цим разом відступив від стрілецько-патріотичної тематики і приніс два краєвиди. Гантерська церква має аж двох творців — А. Малюци й Вижницького, добрий приклад, як порівняти два різні стилі й підходи до такої самої теми. З історичною композицією виступила й пані Сомко: „Князь Олег", хоч цій мисткині краще підходить лірика квітів чи дівочих портретів. З давніх образів кидається в очі смілива „Ватра" Л. Кузьми. Дві жінки - мисткині звертають увагу своїми творами: „Сині квіти" дуже талановитої молодої малярки Широцької та „Хлопець і ворона" Кононенкової, безпретенсійний, проте настроєвий милий малюночок. Зате жаль, що Б. Божемський забрав свої барвисті олії і не заступив їх іншими; залишились 4 ґрафіки, між ними цікавий „Гуцул" і теж одна церква.

І. К-н

СПЕЦІЯЛЬНИМ АВТОБУСОМ — НА УКРАЇНСЬКУ ВИСТАВУ

Ню Йорк. — На повторну виставу „Голубої „хустини" в зразковій постановці Студії Мистецького Слова під керівництвом Лідії Крушельницької, що відбулась у „Фешен Інституті" 24 березня, приїздили винайнятим автобусом 43 пластунки-новачки з гнізда „Щебетушок", під наглядом старшої пластунки Соні Слободян, із Ню Бронсвіку, Н. Джерзі. Виставу дивились понад 400 осіб. Спеціяльний виїзд дітей з Ню Бронсвіку на рідкісні у нас дитячі вистави — добрий приклад і для інших міст.

З НАШИХ БУДНІВ

„НА ПЕРШІ ГУЛІ"

Якось недавно на засіданні управи Літературно-Мистецького Клюбу зайшла була мова про те, як би то переназвати побутово-настроєву п'єску Васильченка „На перші гулі", так, щоб вона більш атрактивно промовляла до уяви молодшого покоління. Назва „На перші гулі" нічого цьому молодшому поколінню не говорить,— твердив голова нашого Клюбу, Борис Павлович Ржепецький.

— Я назвав би її „Сільська Дебютантка", — сказав наш адміністратор, п. Михайло Івасівка.

Всі приявні погодились, що такий заголовок найвірніше віддадав би функціональне значення старокрайових „перших гулів"... Хіба тільки дебютанткою можна було назвати Оленку, Марусю чи якусь іншу сердешну Оксану, яка вперше вибиралась „на музики"! Розуміється — часи, обставини, звичаї-обичаї були тоді інакші. „Балі" тодішніх дебютанток відбувались не в мільйонерських готелях,а таки просто на вулиці, на облоні чи, в дощову погоду, в сґомостевій стодолі. Мами не шили тоді своїм доням дорогих, бальових суконок, не шукали для них „ескорти" серед молодих інженерів, не посилали фотографій до „Свободи"...

Га, що й казати! Гірко не раз приходилось сільській дебютанці вертатися додому з перших гулів... Частенько бувало таке, що в хаті дожидала її мати з пужалном чи кочергою. Це ж з тих архаїчних, патріярхальних часів походить і пісня: „Била мене мати, била, що з хлопцями говорила". Та й хлопець, або по-нашому „ескорта", добре не раз обірвав від батька деревянкою, коли задовго прощався з своєю принцесою на перелазі чи під воротами...

Такі-то були часи і такий, більш-менш, побутово-романтичний сюжет одноактівки С. Васильченка „На перші гулі", яку побачимо 6-го квітня в програмі весняного Літературно-Мистецького Ярмарку. Талановитий, молодий режисер Михайло Яблонський завдав собі чимало труду, щоб її трохи усучаснити з допомогою радіофонізації та інших модерних фокусів, а участь в ній таких ветеранів українські сцени, як п-ні Людмила Сердюк і Ст. Крижанівський, запевнить їй успіх у „ярмаркового глядача". Чарівною „дебютанткою" буде Маруся Пришляк, нова зоря і надія нашого театру, а щодо „ескорти", то вже самі побачите — вдався їй парубчина чи ні.

Справді репрезентаційний вигляд має друга, — а радше перша, — частина Ярмарку: тут і жіночий квартет „Верховина" з Торонта, і чоловічий квартет ревелерсів „Каравана" з Ірвінґтону, тут почуємо нашу славну співачку Галину Андреадіс, у супроводі проф. Омельського, побачимо дві хореографічні сценки укладу п-ні Олі Івасівки-Ковальчук. А коли ще додамо до того всього, що проґраму Ярмарку поведе до перемог друг Микола Понеділок, то й не треба бути пророком, щоб зразу передбачити, що в суботу 6-го квітня заля Фешен Інституту в Ню Йорку тріщатиме від публіки!

Ікер

ПОТРЕБИ УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВНИХ РАД У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

турній пропаґувати і ширити кооперативні ідеї та кооперативний рух, як засіб морально здорової самодопомоги і національно - господарської солідарности. З цією метою Кооперативна Рада сама або при допомозі інших установ підтримуватиме кооперативне навчання і кооперативну науку, зокрема допомагатиме молоді студіювати економічно - кооперативні науки, створюючи для цього окремі стипендії; скликатиме і переводитиме кооперативні з'їзди та конґреси для обмірковування життьових потреб української кооперації кожної країни окремо і всіх разом — це вже при допомозі Секретаріяту СКВУ; вестиме власне кооперативне видавництво, щоб інформувати про нашу працю провідників кооперативного руху і всіх членів, а також вдержуватиме зв'язки з науковими, культурно - освітніми і господарськими організаціями, які сприлють розвиткові української кооперації у вільному світі.

В ділянці організаційній Кооперативна Рада мала б: заступати інтереси українських кооператив перед провінційними і крайовими кооперативними центрами Канади, ЗСА та інших країв нашого поселення, а також перед українськими центральними некооперативними громадськими установами; заступати й репрезентувати перед українським і неукраїнським зовнішнім світом, а особливо перед різними міжнародними кооперативними організаціями у к р аїнську кооперативну думку; координувати працю існуючих українських кооператив у кожній країні, допомагати їм в організаційній праці, досліджувати господарське і соціяльне життя н а ш о ї спільноти в поодиноких краях, підшукувати і вишколювати відповідних людей до праці в українських кооперативах, давати кооперативам фахові поради, яких вони не можуть дістати від своїх кооперативних надбудов даної країни, а в потребі переводити повні або часткові господарсько - організаційні перевірки з метою зберігати добре ім'я української кооперації у вільному світі.

Це — коротка відповідь на питання, поставлене в заголовку статті.

Ніхто нам не заборонює в Канаді, ЗСА або іншій вільній демократичній країні любити свій нарід більше, як інші народи. Ніхто нам не заборонює працювати для свого народу. Ніхто не заборонює організувати свої сили, національно - релігійні, науково - культурні, господарсько - кооперативні, а навіть політичні, щоб наш нарід у кожній країні був собою, не був тягарем для країни свого поселення, але був співгосподарем і відповідальним громадянином, що знає своє місце, вміє шанувати чуже, але любить своє і для свого працює.

Перед нами крайові Конґреси КУК, УКК і інші громадські з'їзди, і там мусить знайтися час і місце для обговорення нашої кооперативної проблематики. Тож треба врешті зробити практичний крок наперед у нашій кооперативній роботі, а тим кроком буде створення Крайових К о оперативних Рад. Кооперативні провідники поодиноких кооператив уже тепер повинні цю справу передискутувати на місцях і з готовими рішеннями приїхати на конґреси своїх громадських надбудов і спільно з іншими кооператорами знайти спільну мову для будови своєї власної кооперативної надбудови в рямках громадської централі.

У дружній співпраці змагаймо до спільної мети, а напевно її осягнемо!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

СУБОТА, 6-го КВІТНЯ 1968 р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Місячні збори Т-ва мир — 324 Відд. о год. 7-ій веч. в Укр. Горожанському Клюбі при 23-ій і Бравн вул. З огляду на ліквідацію Допомогового Фонду, просимо всіх, які належали до Допомогового Фонду при Т-ві Мир обов'язково принести зі собою членські книжки. — І. Струк, секретар.

НЕДІЛЯ, 7-го КВІТНЯ 1968 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 367-ий Відд., тиждень скоріше, з причини Великодня, о год. 1:30 по пол. в Укр. Амер. Клюбі. Контрольна Комісія здасть звіт за 3 місяці. Прохається чл. вирівняти залеглі вкладки. — П. Дзюба, голова, Т. Песко, кас., В. Попович, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. Йосафата — 217 Відд. о год. 2-ій по пол. в Укр. Амер. Клюбі, 292 Гудсон Еве. Проситься чл. прибути на час, і вирівняти свої залеглості. Адреса секретаря, на яку треба звертатися в разі потреби: Теодор Кубарич, 72 Mayville Lane, Rochester, N.Y. 14617. Тел. 544-4954. — Управа.